

Navržená novela Zákona o poštovních službách, kterou bude koncem února projednávat PS PČR, odporuje Ústavě a smyslu liberalizace poštovního trhu, k níž se zavázala Česká republika při vstupu do Evropské unie. Pokud tato novela zákona projde, ČR může postihnout kolotoč arbitráží, který daňové poplatníky vyjde řádově na miliardy Kč. To vyplývá z analýz novely zákona o poštovních službách, kterou si nechal zpracovat soukromý poštovní operátor Mediaservis.

„Návrh novely zákona, tak jak jej předložila vláda, odporuje Ústavě ČR, liberalizační směrnici Evropské unie a ve svém důsledku povede nikoliv k vytvoření konkurence na poštovním trhu, nýbrž k upevnění monopolního postavení České pošty se všemi negativními důsledky, které každý monopol přináší. Společnost Mediaservis spolu s Asociací alternativních poštovních operátorů připravila protinávrh, který umožní skutečnou liberalizaci, zkvalitnění služeb, které s sebou přináší trh a odvrátí hrozby arbitráží, které jsou u vládní novely neodvratné,“ říká jednatel Mediaservisu Michal Koliandr.

V Poslanecké sněmovně PČR je v současnosti projednávána novela Zákona o poštovních službách č. 29/ 2000 Sb., která by měla liberalizovat český poštovní trh. Smyslem liberalizace poštovního trhu od 1.1. 2013 je umožnit privátním poštovním operátorům vstup na trh základních poštovních služeb, a tak jako v jiných odvětvích zvýšit prostřednictvím zdravé konkurence kvalitu služeb pro firmy a občany v České republice. Pravidla a podmínky liberalizace jsou upraveny ve směrnici Evropské komise č. 2008/6/ES (třetí poštovní směrnice), která novelizovala směrnici Evropského parlamentu a Rady 97/67/ES upravující poštovní trh.

Novela zákona připravená vládou ale skutečnou liberalizaci nepřináší.

Nejkontroverznější částí zákona je ustanovení o financování tzv. universální služby, kterou ze zákona prvních 5 let po liberalizaci bude provozovat Česká pošta. Universální služba je zjednodušeně řečeno zachování základních poštovních služeb pro občany v České republice a to za přijatelnou cenu a v přijatelné kvalitě.

Projednávání zákona tak, jak je navržen jednoznačně naznačuje, že způsob financování universální služby povede v konečném důsledku k likvidaci privátních poštovních operátorů.

Financování by totiž mělo probíhat zjednodušeně tak, že pokud Česká pošta vykáže z provozování universální služby ztrátu, budou ostatní účastníci trhu na základě rozhodnutí Českého telekomunikačního úřadu - ČTÚ (regulátora poštovního trhu) bez jakékoliv možnosti kontroly či připomínek povinni tuto ztrátu uhradit do tzv. kompenzačního fondu, který bude sloužit ke krytí ztrát z universální služby, tedy ztráty České pošty.

Scénář takové kompenzace je následující:

- ČP vykáže u ČTÚ ztrátu a privátní poštovní operátoři nebudou mít právo se k výši ztráty jakýmkoliv způsobem vyjádřit. Je tedy jedno, jakým způsobem bude ČP

hospodařit neboť ačkoliv tato ztráta bude kalkulována na základě předem dané vyhlášky (tedy struktura výpočtu ztráty) již nikdo nebude pravděpodobně zkoumat, zda-li vynaložené náklady jsou skutečně efektivní. Nemotivuje to ani ČP, neboť dostane ztrátu ze zákona vždy kompenzovánu.

- ČTÚ by měl ztrátu prověřit a předsat privátním operátorům odvod do kompenzačního fondu podle jejich podílů z výnosů na trhu (tedy nikoliv ze zisku, bez odpočtu nákladů). Tento odvod může být dle návrhu novely předložené do poslanecké sněmovny neomezený (nesmí být pouze pro operátora zjevně nepřiměřený ve vztahu k jeho výnosům, tedy velmi vágní ustanovení).
- Privátní operátoři nemají mít jakoukoliv možnost se účastnit řízení o výši, struktuře a oprávněnosti ztráty. Jejich účastenství má být vyloučeno dokonce přímo ze zákona. Pravděpodobně se o takovém řízení oficiálně ani nedozvědí a pak jako čistý blesk z nebe přijde platební výměr od ČTÚ, proti němuž nemá dokonce být přímo ze zákona ani přípustné, aby byl požádán soud o nařízení odkladného účinku.
- V důsledku to jistě může zcela zásadně negativně ovlivnit finanční situaci privátního operátora, tj. v lepším případě ho obrát o zdroje pro další rozvoj firmy, v horším případě způsobit jeho insolvenční. Žaloby ve správním soudnictví přitom odkladný účinek obecně nemají, ale soud jim je může přiznat, pokud jsou práva žalujícího ohrožena. Navrhovaná novela tak protiústavním způsobem privátní poštovní operátory zbavuje i této formy soudní ochrany proti nepřipustným excesům ze strany státní správy.
- To, že po několika letech tento privátní operátor, který mezitím zbankrotuje, vyhraje soud pro nepřiměřenost příspěvku do kompenzačního fondu, bude zcela bezpředmětné, protože definitivně zmizí z trhu poštovních služeb a v České republice bude sice de jure liberalizovaný trh, ale de facto opětovný monopol České pošty.
- Bude tedy následovat arbitrážní řízení proti České republice, kdy zahraniční akcionáři privátních poštovních operátorů vysoudí na České republice miliardy za zmařené investice.

„Pokud navržená novela Zákona o poštovních službách projde, nejvíc bude bit zase občan, daňový poplatník, který nejprve zaplatí náklady a výsledek arbitrážního řízení a po té se bude muset smířit i nadále se službami monopolního poskytovatele poštovních služeb, který nebude mít samozřejmě žádnou motivaci ke zlepšení a zlevnění služeb,“ uvádí zástupce společnosti Mediaservis. „Nemožnost účastnit se řízení o stanovení výše odvodu do tzv. kompenzačního fondu, absence limitu pro tyto odvody bez ohledu na hospodářský výsledek a podíl alternativních poštovních operátorů na trhu základních poštovních služeb jakož i zákonné vyloučení možnosti, aby nezávislý soud zasáhl proti eventuální přílišné tvrdosti rozhodnutí ČTÚ znamená flagrantní porušení ústavního práva alternativních poštovních operátorů na rovné podmínky v podnikání a v krajních případech lze kvalifikovat jako zvláštní formu protiústavního vyvlastnění bez náhrady. V neposlední řadě pak souhrn těchto ustanovení povede k porušení ústavního práva na spravedlivý proces. Navržená úprava je dále v přímém rozporu liberalizační směrnici, zejména jejími články 7 a 22.“

Kromě žalob od alternativních poštovních operátorů se tak ČR reálně vystavuje hrozbě řízení před Evropskou komisí z důvodu špatné transpozice liberalizační směrnice a mezinárodním arbitrážím zahraničních investorů, kterým může být jejich investice v důsledku novely zákona de facto vyvlastněna," uvedl expert na poštovní právo v České republice Mgr. David Vosol, M.B.A., advokát a partner z advokátní kanceláře bpv Braun Partners s.r.o.

O společnosti:

Mediaservis vznikl v roce 1999 z části společnosti První novinová společnost a.s., která se zabývala distribucí novin a časopisů pro předplatitele. Během 13 let existence se Mediaservis stal celoplošným poštovním operátorem, nabízející klientům doručování poštovních zásilek, novin, časopisů, direct mail, letáků apod. Mediaservis je jedinou reálnou celoplošnou konkurencí národního poštovního operátora České pošty, která do konce roku disponuje ze zákona monopolem na doručování dopisů do 50 g nebo za cenu nižší než 18 Kč.